

LATVIJAS NACIONĀLĀ ARHĪVA
2012. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS

Rīga 2013

Satura rādītājs	
1. Pamatinformācija.....	3
2. Finanšu resursi un darbības rezultāti	6
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	6
2.2.LNA darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji	8
2.3. LNA sniegtie pakalpojumi	8
2.3.1. Personu un institūciju konsultēšana	8
2.3.2. LNA lasītavu pakalpojumi	8
2.3.3.Pieprasījumu izpilde	9
2.3.4. Institūciju dokumentu sagatavošana glabāšanai	10
2.3.5. Dokumentu pieņemšana no maksātnešpējas procesu pabeigušajiem privāto tiesību subjektiem.	10
2.3.6. Citi pakalpojumi	10
2.3.7. Uzlabojumi publisko pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	11
2.4. LNA darbības rezultāti	12
2.4.1.Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības uzraudzība un kontrole	12
2.4.2.Dokumentu saglabāšana	15
2.4.3.Dokumentu pieejamība	15
2.4.4.Dokumentu popularizēšana	17
2.5. Projekti	19
2.6. Starptautiskā sadarbība	20
2.7. Mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori	21
3. Personāls	22
4. Komunikācija ar sabiedrību	24
4.1. Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai	24
4.2. Piedalīšanas zinātniskajās konferencēs	24
4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru	25
5. LNA darbības prioritātes 2013. gadam	26

1. Pamatinformācija

1.1. Iestādes juridiskais statuss

Latvijas Nacionālais arhīvs (turpmāk – LNA) ir kultūras ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā.

LNA sastāvā ir funkcionālās un teritoriālās struktūrvienības.

1.2. LNA darbības mērķis un funkcijas

LNA darbības mērķis 2012. gadā – nodrošināt nacionālā dokumentārā mantojuma (turpmāk – NDM) veidošanu, uzkrāšanu, izvērtēšanu, saglabāšanu, pieejamību un izmantošanu atbilstoši Arhīvu likumam, tam pakārtotajiem normatīvajiem aktiem un citiem normatīvajiem aktiem, veicinot jaunu digitālu produktu un e-pakalpojumu attīstību.

LNA funkcijas

1. Uzkrāt Latvijā un ārpus Latvijas radītus dokumentus ar arhīvisko vērtību.
2. Nodrošināt LNA glabāto dokumentu pieejamību, veicot to izvērtēšanu, aprakstīšanu un uzziņu sistēmu veidošanu.
3. Pieņemt glabāšanā un saglabāt LNA uzkrātos dokumentus ar arhīvisko vērtību, veidot nodrošinājuma kopiju un izmantošanas kopiju fondu.
4. Nodrošināt arhīva dokumentu pieejamību un izmantošanu, popularizēšanu un sabiedrības informēšanu, izsniegt arhīva izziņas, apliecinātas dokumentu kopijas, izrakstus un norakstus.
5. Izvērtēt dokumentus Arhīvu likumā noteiktajā kārtībā.
6. Uzraudzīt dokumentu pārvaldības kārtības ievērošanu institūcijās un -Arhīvu likumā noteiktajos gadījumos – akreditētos privātos arhīvos, sniedzot metodisko palīdzību dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā.
7. Veikt pārbaudes institūcijās dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā un – Arhīvu likumā noteiktajos gadījumos – akreditētos privātos arhīvos dokumentu pārvaldības un NDM saglabāšanas, pieejamības un izmantošanas jautājumos, izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas un uzlikt administratīvos sodus.
8. Akreditēt privātus arhīvus.
9. Veikt pētījumus un metodisko darbu dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā.
10. Izsniegt rakstveida licences to LNA uzkrāto dokumentu izmantošanai, kuru autortiesības vai blakustiesības pieder valstij.
11. Izveidot un uzturēt nepieciešamās informācijas sistēmas LNA funkciju veikšanai.

LNA galvenie uzdevumi 2012. gadam bija šādi:

- veikt klientu pieprasījumu izpildi sociālos un tiesiskos jautājumos,
- nodrošināt dokumentu pieejamību lasītavās, konsultāciju saņemšanu dokumentu pieejamības un izmantošanas jautājumos,
- piedalīties projekta „Vienotā valsts arhīvu informācijas sistēma (turpmāk – VVAIS) 2. kārtas ieviešanā, pilnveidot arhīva darba procedūras atbilstoši sistēmas prasībām,
- pabeigt Arhīvu likumam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu projektu izstrādi, uzsākt iekšējo normatīvo aktu projektu izstrādi,
- izstrādāt likumprojektus lai saskaņotu citu likumu normas ar Arhīvu likumu,
- organizēt valsts un pašvaldību institūciju attiecīgo amatpersonu apmācību un kvalifikācijas celšanu arhīvu un dokumentu pārvaldības jomā,
- nodrošināt dokumentu saglabāšanu, veicot dokumentu digitalizāciju, nodrošinājuma un izmantošanas fonda veidošanu, tai skaitā īstenojot noslēgtos sadarbības līgumus.

**LATVIJAS NACIONĀLĀ
ARHĪVA DIREKTORS**

**Personāla
vadības nodaļa**

**Finanšu analīzes
un pārskatu
nodaļa**

Juridiskā nodaļa

Arhīvu inspekcija

**Latvijas
Nacionālā arhīva
bibliotēka**

Direktora vietnieks (nacionālā dokumentārā mantojuma uzkrāšanas, arhīva attīstības un starptautisko sakaru jautājumos)

**Attīstības
plānošanas nodaļa**

**Institūciju dokumentu
un arhīvu pārvaldības
departaments**

Uzraudzības nodaļa
Metodiskā
nodrošinājuma nodaļa

Direktora vietnieks (nacionālā dokumentārā mantojuma saglabāšanas un pieejamības jautājumos)

**Izziņu un dokumentu
izmantošanas nodaļa**

**Informācijas
tehnoloģiju nodaļa**

**Tehniskā
nodrošinājuma nodaļa**

**Dokumentu preventīvās
saglabāšanas departaments**

Restaurācijas nodaļa
Mikrofotokopēšanas
nodaļa

**Alūksnes zonālais
valsts arhīvs**

**Cēsu zonālais
valsts arhīvs**

**Daugavpils zonālais
valsts arhīvs**

**Jelgavas zonālais
valsts arhīvs**

**Jēkabpils zonālais
valsts arhīvs**

**Liepājas zonālais
valsts arhīvs**

**Rēzeknes zonālais
valsts arhīvs**

**Siguldas zonālais
valsts arhīvs**

**Tukuma zonālais
valsts arhīvs**

**Valmieras zonālais
valsts arhīvs**

**Ventspils zonālais
valsts arhīvs**

**Latvijas Valsts
vēstures arhīvs**

Zinātnisko uzziņu daļa
Lietišķās informācijas daļa
Darba organizācijas un attīstības daļa

Dokumentu uzskaites un saglabāšanas daļa
Fondu analītikas daļa
Dokumentu izmantošanas un popularizēšanas daļa

**Latvijas Valsts
arhīvs**

Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļa
Dokumentu saglabāšanas daļa
Dokumentu aprakstīšanas daļa
Izziņu daļa

**Latvijas Valsts
kinofotofonodo-
kumentu arhīvs**

Audio un foto nodaļa
Filmu nodaļa
Tehniskā nodaļa
Elektronisko dokumentu nodaļa

**Personāla
dokumentu
valsts arhīvs**

Dokumentu izmantošanas daļa
Dokumentu saglabāšanas un uzskaites daļa

2012. gadā LNA pabeidza darbu Arhīvu likumam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu projektu izstrādē. Tika izstrādāti šādi ārējo normatīvo aktu projekti:

- Ministru kabineta 28.02.2012. noteikumi Nr.143 „Kārtība, kādā publiskos dokumentus pārvērš elektroniskā formā”;
- Ministru kabineta 06.11.2012. noteikumi Nr.747 „Latvijas Nacionālā arhīva darbības noteikumi”;
- Ministru kabineta 06.11.2012. noteikumi Nr.748 „Dokumentu un arhīvu pārvaldības noteikumi”;
- Ministru kabineta 06.11.2012. noteikumi Nr.749 „Kārtība, kādā nodod dokumentus pastāvīgā valsts glabāšanā Latvijas Nacionālajā arhīvā”;
- Ministru kabineta 06.11.2012. noteikumi Nr.750 „Nacionālā dokumentārā mantojuma reģistra noteikumi”;
- Ministru kabineta 13.11.2012. noteikumi Nr.763 „Noteikumi par Latvijas Nacionālā arhīva sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi”;
- Ministru kabineta 18.11.2012. noteikumi Nr.887 „Noteikumi par valsts nodevu par Latvijas Nacionālā arhīva sociāli tiesiskās izziņas sagatavošanu un izsniegšanu”.

2012. gadā noritēja darbs pie likumprojektu izstrādes, lai saskaņotu to normas ar jaunā Arhīvu likuma normām, kā arī precizētu paša Arhīvu likuma normas. Izstrādāto likumprojektu uzskaitījums ir šāds:

- Grozījums Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumā, izsludināts 28.03.2012.
- Grozījumi Kredītiestāžu likumā, izsludināts 11.04.2012.
- Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā, izsludināts 04.07.2012.
- Grozījums Kooperatīvo sabiedrību likumā, izsludināts 28.09.2012.
- Grozījumi likumā „Par pašvaldību finanšu stabilizēšanu un pašvaldību finansiālās darbības uzraudzību”, izsludināts 04.10.2012.
- Grozījums likumā „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku”, izsludināts 06.12.2012.
- Grozījumi likumā „Par nodokļiem un nodevām”, izsludināts 13.12.2012.
- Grozījumi Komerclikumā, izsludināts 19.12.2012.
- Grozījums Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā, izsludināts 28.12.2012.
- Grozījumi likumā „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, izsludināts 09.01.2013.
- Grozījumi Tiesu izpildītāju likumā, 149/ Lp 11, izsludināts 30.01.2013.
- Grozījumi Arhīvu likumā, izsludināts 02.05.2013.

Izskatīšanai LR Saeimā un Valsts sekretāru sanāksmē iesniegts arī likumprojekts Grozījumi likumā „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu”, VSS – 461. Politisku iemeslu dēļ Valsts sekretāru sanāksmē likumprojektu neizskatīja.

2. Finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

LNA finansējums noteikts saskaņā ar *likumu Par valsts budžetu 2012. gadam*.

LNA finansējumu saņēma no šādām Kultūras ministrijas valsts budžeta programmām:

- **21.00. Kultūras mantojums**

2012. gadā resursi LNA izdevumu segšanai kopā sastādīja LVL 3 481 696, tai skaitā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi (plāns) LVL 755 000 (21,7 % no LNA resursiem izdevumu segšanai) un dotācija no vispārējiem ieņēmumiem LVL 2 726 696 (78,3 % no LNA resursiem izdevumu segšanai). Faktiskā pašu ieņēmumu izpilde bija LVL 782 333 un tā pārsniedza plānotos pašu ieņēmumus par 3,6 %.

- **73.00. Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti**

2012. gadā tika piešķirts finansējums LVL 8 133 ES finansētajam starptautiskajam arhīvu projektam APEX (APEnet projekta turpinājums). Faktiskā ieņēmumu izpilde sakrita ar plānoto.

- **69.00. 3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana**

2012. gadā tika uzsākts darbs pie Igaunijas-Latvijas-Krievijas kopīgā projekta „Pārrobežu E-arhīvs”. Projekta īstenošanai tika saņemti valsts budžeta transferti LVL 20 115 un tika nodrošināts līdzfinansējums LVL 3 300.

- **99.00. Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums**

Pārskata periodā tika saņemti līdzekļi neparedzētiem gadījumiem kopā LVL 85 310:

- logu nomaiņai Jelgavas zonālais valsts arhīvs (turpmāk – ZVA), Liepājas ZVA, Rēzeknes ZVA un Ventspils ZVA – LVL 16 340;

- lai nodrošinātu Tukuma ZVA dokumentu pārvietošanu, tai skaitā atbalsta konstrukciju izbūve un telpu remonts – LVL 24 911, plauktu izbūve – LVL 19 640, dokumentu pārvietošana – LVL 4 907;

- Latvijas Valsts vēstures arhīva (turpmāk – LVVA) ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmas 1. kārtai – LVL 12 100;

- Latvijas Valsts arhīva (turpmāk – LVA) ēkas ārējā apšuvuma remontam un siltināšanai – LVL 7 412.

Pārskata periodā tika saņemti ziedojumi LVL 513 LVA izstādes *Latviešu Dziesmu svētki Eslingenā 1947. gada 25. maijā* sagatavošanai.

LNA piešķirtais finansējums tika izmantots noteikto prioritāšu un darbības rezultātu sasniegšanai, kā arī neatliekamo arhīva ikdienas darbu veikšanai.

LNA valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (latos)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (2011.g.faktiskā izpilde)	Pārskata 2012. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 463 158	3 608 140	3 626 400
1.1.	dotācijas	2 674 259	2 815 306	2 815 306
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	777 038	755 000	782 333
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	11 861	8 133	8 133
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	513
1.5.	valsts budžeta transferti	0	29 701	20 115
2.	Izdevumi (kopā)	3 426 238	3 652 301	3 633 566
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 425 838	3 636 942	3 618 207
2.1.1.	kārtējie izdevumi	3 425 838	3 636 942	3 618 207
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	400	15 359	15 359

2012. gadā LNA darbinieku atalgojumā un atlīdzībā nebija būtisku izmaiņu. Izdevumu optimizācijas rezultātā 2012. gadā samazinājās izdevumi par sakaru pakalpojumiem, nomu un administratīvie izdevumi. Savukārt palielinājās izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem, kurināmo un enerģētisko materiālu iegādi, remontdarbiem un kārtējā remonta materiāliem, ēku uzturēšanas pakalpojumiem un ēku uzturēšanas materiāliem, informācijas tehnoloģijas pakalpojumiem. Ziemas sezonā veidojās parādi par apkuri, kas tika nomaksāti līdz 2012. gada beigām.

Pašu ieņēmumi veidojās no arhīvu sagatavotajām izziņām klientiem, samaksas par arhīva dokumentu kopiju izgatavošanu, par dokumentu sakārtošanu un pieņemšanu glabāšanā, par maksātnespējas procesa sertificēto administratoru dokumentu pieņemšanu no maksātnespējas procesu beigušiem privāto tiesību subjektiem. LNA uz laiku iznomāja glabātavas, tādēļ pašu ieņēmumi veidojās arī no telpu nomas maksas.

2.2. LNA darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji

Politikas rezultāti	Rādītāji	Izpilde
Apmierināta sabiedrības prasība pēc kvalitatīviem LNA pakalpojumiem un to pieejamība sabiedrībai	Sabiedrības apmierinātības līmenis ar pakalpojumiem, ko sniedz LNA	94 %
	Apmeklējumu skaits	63.95 tūkst.
	Izmantoto glabājamo vienību skaits	555.7 tūkst.
Darbības rezultāti		
Sabiedrībai pieejams kultūras mantojums	LNA glabājamo vienību pieaugums - skaits	383.6 tūkst.
	LNA uzraudzībā esošo institūciju skaits	3.7 tūkst.
	Restaurēto kultūras mantojuma vienību skaits LNA	3.9 tūkst.
	Izsniegto izziņu skaits	25.5 tūkst.

2.3. LNA sniegtie pakalpojumi

LNA 2012. gadā turpināja vienotās pakalpojumu sistēmas pilnveidošanu visās struktūrvienībās, atbilstoši Arhīvu likumam nodrošinot kvalitatīvu publisko pakalpojumu sniegšanu personām un institūcijām arhīva informācijas un dokumentu pieejamības jomā.

2.3.1. Personu un institūciju konsultēšana

Jebkurā LNA struktūrvienībā persona varēja saņemt profesionālas konsultācijas par arhīvu dokumentu glabāšanās vietām, izmantošanu, pieejamību, LNA pakalpojumiem un citos ar arhīvu darbību saistītos jautājumos, iesniegt pieprasījumus un saņemt vienotu LNA izziņu neatkarīgi no dokumentu glabāšanās vietas LNA struktūrvienībās.

64 tūkst. personu saņēma konsultācijas un pakalpojumus, apmeklējot LNA struktūrvienības klātienē vai izmantojot uzziņu tālruņus.

Pārskata periodā turpināja pieaugt (par 30 %, salīdzinot ar 2011. gadu) personu skaits, kuras interesējošo informāciju pieprasīja, izmantojot elektroniskās saziņas līdzekļus. LNA interneta vietnes jautājumu un ierosinājumu sadaļu un e-pastu izmantoja 6 323 personas. Ar 2012. gada 1. septembri ikvienam Latvijas iedzīvotājam ir pieejama tiešsaistes forma iesnieguma iesniegšanai jebkurā valsts iestādē, izmantojot portālu – www.latvija.lv.

Kopumā LNA interneta mājas lapu interesenti apmeklēja 384 tūkst. reizes.

2.3.2. LNA lasītavu pakalpojumi

LNA lasītavās ir aprīkotas 180 darba vietas. Ikvienai personai ir pieejamas arhīva darbinieku bezmaksas konsultācijas, informācija no datu bāzēm, arhīva dokumentu uzziņu sistēma, dokumentu oriģināli vai tos aizstājošas kopijas, LNA izdevumi un uzziņu krājumi. LVVA un LVA lasītavās personas bez maksas izmanto aprīkojumu sevišķi vērtīgo un unikālo dokumentu mikrokopiju lasīšanai. Ar Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva (turpmāk – LVKFFDA) uzkrātajiem audiovizuālajiem un skaņas dokumentiem iespējams iepazīties, izmantojot arhīva speciālo aprīkojumu – videoiekārtas, kinoprojektoru, filmu montāžas galdu, audioierakstu atskaņošanas iekārtas, tas personām tiek piedāvātas kā maksas pakalpojums, kura izmaksās iekļauti tikai iekārtu uzturēšanas izdevumi.

LNA lasītavu pakalpojumus 2012. gadā izmantoja 2 975 personas, kuras lasītavas apmeklēja 15.5 tūkst. reizes (par 1 % vairāk kā 2011. g.). Joprojām saglabājās ārvalstu pētnieku (gandrīz 8 % no kopējā skaita) no ASV, Francijas, Krievijas Federācija, Lietuvas, Somijas, Vācijas, Zviedrijas interese par LNA uzkrātajiem dokumentiem, apliecinot to nozīmi starptautiskajos pētījumos.

Personām izmantošanai lasītavās izsniegtas 92 tūkst. glabājamās vienības (t.i. par 6 % vairāk kā 2011. g.) un kā LNA maksas pakalpojums izgatavotas kopijas – 28 tūkst. dokumentu lapu. Institūcijām, kuru pastāvīgi glabājamie dokumenti ir nodoti glabāšanā LNA, to dokumentu kopijas, saskaņā ar Arhīvu likumu, tika izgatavotas un izsniegtas bez maksas.

Dokumentu piegāde personām lasītavās tika nodrošināta vidēji stundas laikā. Izņēmums bija LVVA lasītavas, kur atsevišķos gadījumos, lai glabājamās vienības sagatavotu izsniegšanai, bija nepieciešamas vairākas dienas.

Visintensīvāk Latvijas un ārvalstu zinātnieki, augstskolu mācībspēki, studenti un citi interesenti izmantoja LVVA lasītavu pakalpojumus (66 % no kopējā LNA lasītavu apmeklējuma), pētot politiskās, sociālās, ekonomiskās un kultūras vēstures dokumentus līdz 20. gs. 40.-tajiem gadiem. Ģenealoģijas (dzimtas vēstures) pētniecību LVVA veicināja LNA interneta vietne *Raduraksti*. Arhīvs ir gandarīts, ka vērsās plašumā šīs „virtuālās arhīva lasītavas” pakalpojumu izmantošana, jo gada laikā vietnē reģistrēti 262.7 tūkst. apmeklējumi no 102 valstīm: Latvija – 175 tūkst., Vācija – 19.6 tūkst., Krievijas Federācijas – 18.5 tūkst., ASV – 12.2 tūkst. un izmantotas 2.8 milj. datubāzes lapas.

Aktuālas pētnieku vidū bija ar novadpētniecību saistītās tēmas, kā arī sabiedrisko, kultūras un zinātnes darbinieku dzīves un darbības pētniecība. Daudzās LNA lasītavās pirmās pētniecības iemaņas guva vispārīzglītojošo skolu audzēkņi projektu nedēļas ietvaros.

LNA bibliotēkā 2012. gadā reģistrēti 50 lasītāji, kuri kopumā bibliotēku apmeklēja 470 reizes. 2012. gada laikā no krājuma tika izsniegtas 1354 vienības (grāmatas, metodiskie izdevumi). Bibliotēka sniedza tematiskās, faktogrāfiskās un bibliogrāfiskās uzziņas (kopskaitā 238) klātienē, pa telefonu un izmantojot elektronisko pastu.

2.3.3. Pieprasījumu izpilde

LNA struktūrvienībās 2012. gadā ir saņemti 27 353 personu un institūciju pieprasījumi, kas atbilst gadā plānotajam apjomam. 940 pieprasījumi (4 %) nosūtīti izpildei citām institūcijām. Kopumā sagatavotas 25 511 arhīva izziņas, dokumentu izraksti un kopijas, iezīmējoties izziņu skaita samazināšanās tendencei (par 10 % salīdzinot ar 2011. gadu). Tika sniegtas 6 284 bezmaksas izziņas pieprasījumu izpildes, dokumentu izmantošanas un pieejamības jautājumos, tai skaitā, atbildot uz LNA mājas lapas vietnē un e-pastos uzdotajiem jautājumiem.

Lielākā daļa (98 %) arhīva izziņu sagatavotas, lai nodrošinātu personām sociālo un tiesisko jautājumu risināšanu. Tās ir izziņas par darba stāžu, atalgojumu, dienestu, mācībām, īpašumu piederību, represijām, civilstāvokli, radniecību un citiem biogrāfiskiem datiem. Personāla dokumentu valsts arhīvā (turpmāk – PDVA), kur glabājas Rīgas un Jūrmalas pilsētu institūciju personālsastāva dokumenti, sagatavots lielākais šo izziņu skaits (28 %). Starp zonālajiem arhīviem ievērojams devums ir Daugavpils ZVA – 10% no kopskaita.

Izsniegtas 1 745 tematiskās izziņas plašā jautājumu spektrā, tai skaitā 604 ģenealoģiskās izziņas un atbildes, kuras sagatavotas LVVA.

Pēc ārvalstu institūciju un personu pieprasījumiem sagatavotas 4 774 izziņas (19 % no kopskaita), kuru lielāko daļu ir pieprasījuši Krievijas Federācijas, Ukrainas un Baltkrievijas iedzīvotāji, kas padomju okupācijas laikā strādāja Latvijā.

No kopskaita 1 710 izziņas (gandrīz 7 %) bija ar negatīvu rezultātu, galvenokārt tāpēc, ka nav saglabājušies vai LNA nav nodoti padomju perioda iestāžu personāla dokumenti vai arī personas nevar norādīt pamatdatus informācijas meklēšanai arhīvos.

Sagatavotas 1 382 (par 40 % vairāk kā iepriekšējā gadā) arhīva izziņas, kuru izpildē bija iesaistītas vairākas LNA struktūrvienības. Katras šādas izziņas sagatavošanā vidēji piedalījās trīs struktūrvienības, veicot pieprasījumu, sagatavoto arhīva izziņu un rēķinu projektu elektronisku apriti.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem privātpersonām arhīva izziņas (97 %) sagatavotas kā maksas pakalpojums, 1 329 (5 %) sociāli tiesiskas arhīva izziņas izsniegtas ar 50 % samaksas atlaidi, 654 (3 %) arhīva izziņas izsniegtas institūcijām bez maksas.

Arī 2012. gadā, tāpat kā 2011. gadā, nav apmaksāti un izņemti 8 % no sagatavotajām arhīva izziņām, kuru izmaksas sastāda apmēra LVL 42,2 tūkstošus. Lielu daļu no tām ir pieprasījušas maznodrošinātas personas un personas no „tuvējām ārvalstīm”, kurās līdzīgs arhīvu pakalpojums ir bez maksas.

2.3.4. Institūcijas arhīva dokumentu sagatavošana glabāšanai

Viens no LNA sniegtajiem maksas pakalpojumiem ir institūcijas un privātās juridiskās personas arhīva dokumentu sagatavošana glabāšanai, kas ietver to izvērtēšanu, sakārtošanu, aprakstīšanu un citas darbības saskaņā ar līgumu katrā konkrētajā gadījumā.

Šo pakalpojumu LNA sniedza galvenokārt valsts un pašvaldību institūcijām, tai skaitā arī likvidācijas un reorganizācijas procesā esošajām, kam atbilstoši Arhīvu likuma 7.pantam dokumenti jānodod glabāšanai LNA.

2012. gadā LNA struktūrvienības šo pakalpojumu sniegušas 428 institūcijām, apstrādājot 48 tūkst. glabājamās vienības.

2.3.5. Dokumentu pieņemšana no maksātnespējas procesu pabeigušajiem privāto tiesību subjektiem

2012. gadā LNA saņēmi 1 039 maksātnespējas procesa administratoru/likvidatoru paziņojumi par juridiskas personas likvidācijas vai maksātnespējas procesa pabeigšanu. Valsts glabāšanā pieņemtas 21 966 glabājamās vienības un izsniegta 1 591 izziņa (tai skaitā vairāk kā puse izziņu bija par dokumentu nenodošanu to neesamības dēļ) iesniegšanai LR Uzņēmumu reģistrā. Ņemot vērā uzkrītoši lielo maksātnespējas administratoru paziņojumu skaitu par likvidēto vai maksātnespējīgo juridisko personu dokumentu neesamību, kas netiek pietiekami pamatota, 2013. gadā paredzēts risināt šo problēmu ar Maksātnespējas administrāciju.

2.3.6. Citi pakalpojumi

Maksas pakalpojumus dokumentu saglabāšanas jomā 2012. gadā sniedza arī Dokumentu preventīvās saglabāšanas departaments (turpmāk – DPSD) un LVKFFDA. DPSD Mikrofotokopēšanas nodaļa turpināja realizēt projektu – dokumentu mikrofilmēšanu Izraēlas nacionālajam muzejam Yad Vashem. Mikrofilmēti LVA un LVVA dokumenti, kopumā sagatavoti 218 tūkst. kadri. Latvijas Pareizticīgās Baznīcas Sinodei mikrofilmētas un digitalizētas 102 glabājamās vienības un izveidoti 11,7 tūkst. kadru un 10,5 tūkst. failu.

DPSD Restaurācijas nodaļa sagatavoja 4 slēdzienus par objektu mikrobioloģisko apsekošanu Latvijas Nacionālajai bibliotēkai un SIA „Rīgas ģeometrs”, atputekļojusi A/S Arhīvu serviss 2 300 glabājamās vienības un LR Zemkopības ministrijai 30 glabājamās

vienības, restaurējusi dokumentus LR Zemkopības ministrijai, LR Ārlietu ministrijai un LR Saeimas kancelejai.

Pēc lasītavu apmeklētāju pieprasījuma DPSD Mikrofotokopēšanas nodaļa izgatavoja 150 fotogrāfijas, veikusi 738 dokumentu un 2 703 mikrofilmas kadru digitalizāciju. LVKFFDA pēc klientu pieprasījuma digitalizējusi 219 audiovizuālo, 1 932 fotodokumentu un 110 skaņas dokumentu glabājamo vienību.

2.3.7. Uzlabojumi publisko pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

Pārskata periodā tika veiktas vairākas būtiskas iestrādes publisko pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā.

Sagatavots likumprojekts Grozījumi Arhīvu likuma 13.pantā, kas vērsts uz NDM dokumentu pieejamības paplašināšanu.

Veikta LNA pakalpojumu vispusīga analīze un ņemot vērā MK noteikumus „*Noteikumi par Latvijas Nacionālā arhīva sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi*” un „*Noteikumi par valsts nodevu par Latvijas Nacionālā arhīva sociāli tiesiskās izziņas sagatavošanu un izsniegšanu*”, ir sakārtota pieprasījumu izpildes un izziņu sagatavošanas normatīvā bāze un pāreja uz valsts nodevu par sociāli tiesisku izziņu sniegšanu no 2013. gada.

LNA pakalpojumu sniegšanu atbilstoši Arhīvu likuma prasībām visumā pozitīvi novērtēja Kultūras ministrijas veiktais audits.

Pakalpojuma kvalitātes paaugstināšanos veicināja arī LNA struktūrvienību ciešā sadarbība vienotās pakalpojumu sistēmas normatīvo un metodisko dokumentu ieviešanā, sistemātiskas konsultācijas pieprasījumu izpildes, izziņu sagatavošanas, dokumentu pieejamības un pakalpojumu cenrāža piemērošanā. Notika arī informācijas apmaiņa ar citām valsts institūcijām – Kultūras ministriju, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļām, Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu, Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentu.

Sakarā ar Krievijas Federācijas vēstniecības Latvijā notu izpētīts un Kultūras ministrijai un Ārlietu ministrijai darīts zināms LNA viedoklis jautājumā par diplomātiskā ceļā pieprasītu arhīva izziņu bezmaksas izsniegšanu.

Arhīvu likumā noteiktais pieprasījumu izpildes termiņš mēneša laikā tika ievērots visās LNA struktūrvienībās, izņemot PDVA, kur tas bija noteikts 1,5 mēneši, informējot pieprasītājus. Iemesls tam bija liels pieprasījumu skaits no Krievijas Federācijas pilsoņiem un darbietilpīgā sociālās apdrošināšanas stāža un atalgojuma izziņu sagatavošana. Tika veikta pieprasījumu izpildes analīze PDVA un sagatavoti priekšlikumu darba organizācijas pilnveidošanai.

Atsevišķos gadījumos tika nodrošināta paātrināta izziņu izsniegšana normatīvajos aktos noteiktajos termiņos, piemērojot samaksas paaugstināšanas koeficientus.

Lielākā daļa personu bija apmierinātas ar LNA sniegto pakalpojumu pieejamību, kvalitāti, apkalpošanas kultūru un LNA struktūrvienībās saņemtas gan rakstiskas, gan mutiskas pateicības. 2012. gadā LNA izskatītajos 9 personu iesniegumos tika pieprasīti skaidrojumi par pakalpojuma izmaksām, atlaides piemērošanu, par nepieciešamās informācijas un dokumentu trūkumu LNA, par dokumentu pieejamības ierobežojumiem, kuri arī tika sniegti. Vienā gadījumā tika pieņemts LNA lēmums daļēji apmierināt iesniedzēja prasību par rēķina samazināšanu.

2.4. LNA darbības rezultāti

2.4.1. Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības uzraudzība un kontrole

2012. gadā LNA struktūrvienības, kas atbilstoši LNA reglamentā noteiktajiem uzdevumiem nodrošina NDM papildināšanu, veicot institūciju dokumentu izvērtēšanu, lietu nomenklatūru saskaņošanu, uzraugot un vadot dokumentu aprakstīšanu, sniedzot metodisko palīdzību dokumentu un arhīvu pārvaldībā, līdz Arhīvu likumam pakārtoto normatīvo aktu pieņemšanai, institūciju uzraudzības darbā ievēroja iepriekšējo kārtību un izmantoja metodiskos dokumentus, ciktāl tie nebija pretrunā ar Arhīvu likumu.

Arhīvu likumam pakārtotie institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldību reglamentējošie normatīvie akti tika pieņemti 2012. gada 6. novembrī un LNA struktūrvienības uzsāka darba organizācijas pārkaršošanu, lai 2013. gadā varētu uzsākt institūciju uzraudzības darbu atbilstoši jauno normatīvo aktu prasībām.

Institūciju uzraudzības darbu joprojām ietekmē reformas valsts pārvaldē, daudzas uzraudzības institūcijas tika reorganizētas, likvidētas, apvienotas, kā rezultātā mainījās uzraugāmo institūciju skaits un neplānoti palielinājās pieņemamo dokumentu apjoms. LNA uzraudzībā esošo valsts un pašvaldību institūciju kopējais skaits uz 01.01.2013. bija 3 726 valsts institūcijas ar to teritoriālajām struktūrvienībām, pašvaldības ar to institūcijām, kapitālsabiedrības un nevalstiskās (sadarbības) institūcijas.

Dokumentu izvērtēšana

Dokumentu aprakstīšanas un lietu nomenklatūru saskaņošanas kārtībā 2012. gadā izmaiņas nenotika. LNA sadarbībā ar Rīgas domes Finanšu departamentu, Nacionālo veselības dienestu, Ceļu satiksmes drošības direkciju un citām centrālajām valsts iestādēm veica dokumentu izvērtēšanu un saskaņoja paraugnomenklatūras: Nacionālā veselības dienesta teritoriālo nodaļu paraugnomenklatūra, Ceļu satiksmes drošības direkcijas teritoriālo nodaļu paraugnomenklatūra, Rīgas domes vienotā finanšu un grāmatvedības dokumentu lietu nomenklatūra, kuru ieviešana novērsīs dokumentu dublēšanos un noteiks vienotu kārtību minēto institūciju struktūrvienību un pašvaldības iestāžu (Rīgas domes) dokumentu pārvaldībā.

LNA saskaņoja individuālās lietu nomenklatūras jaunizveidotajām institūcijām, kā arī saskaņoja no jauna institūcijām esošās lietu nomenklatūras cenšoties ievērot triju gadu pārskatīšanas ciklu. Darba rezultātā 38 % institūciju ir saskaņotas lietu nomenklatūras, kas sekmēs pastāvīgi un ilgstoši glabājamo dokumentu aprakstīšanu.

Veikta VAS „Valsts meži” elektronisko datu un dokumentu izvērtēšana un noslēgts līgums par elektronisko datu/dokumentu nodošanu valsts glabāšanā.

Saskaņoti grozījumi Sadarbības līgumā ar Valsts kasi par informācijas sistēmas „Valsts budžeta un pašvaldību budžeta pārskati” elektronisko dokumentu nodošanu pastāvīgā glabāšanā LNA.

Veikta Finanšu un kapitāla tirgus komisijas elektronisko datu/dokumentu un nesēju izvērtēšana un arhīvā pieņemto datu/dokumentu pavadošās dokumentācijas un informācijas nesējos iekļautās informācijas analīze un izvērtēšana, izskatīti ar elektronisko dokumentu radīšanu, aprakstīšanu saistītie jautājumi uz kā pamata sagatavots saraksts ar risku identifikāciju un iespējamiem pasākumiem risku novēršanā.

Notikušas tikšanās ar VSIA „Latvijas Vēstnesis”, Zemkopības ministrijas un Ekonomikas ministrijas pārstāvjiem saistībā ar jaunu dokumentu pārvaldības sistēmu ieviešanu, kuru laikā veikta sistēmās iekļauto/iekļaujamo elektronisko datu/dokumentu

izvērtēšana – pārrunātas normatīvo aktu prasības saistībā ar elektroniskajiem dokumentiem, to apriņķi, glabāšanas termiņiem un saglabāšanu.

Institūciju dokumentu aprakstīšana

Pārskata gadā LNA organizēja 2009.gadā radušos institūciju dokumentu aprakstīšanu. LNA struktūrvienību Ekspertu komisijās apstiprināti 2 114 institūciju lietu apraksti un nodošanai valsts glabāšanā sagatavotas 48 tūkst. glabājamās vienības, akceptēta 1 976,2 tūkst. glabājamo vienību, kurām beidzies glabāšanas termiņš, iznīcināšana.

Dokumentu aprakstīšanu veica pašas institūcijas, izmantoja LNA sniegto maksas pakalpojumu dokumentu aprakstīšanā, kā arī sludināja iepirkumu konkursus.

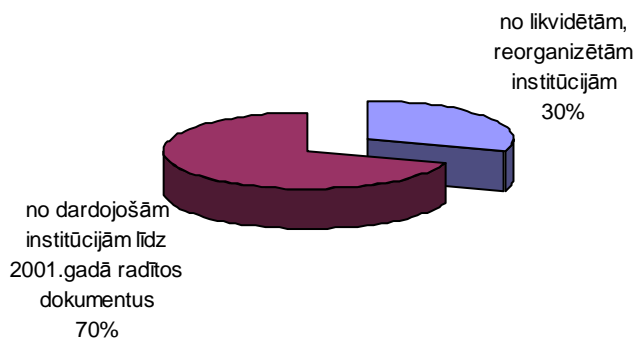
LNA maksas pakalpojumu dokumentu aprakstīšanā galvenokārt izmantoja likvidējamās, reorganizējamās institūcijas, kurām atbilstoši Arhīvu likuma 7.pantam dokumenti jānodod LNA.

Dokumentu uzkrāšana

2012.gadā atbilstoši plānotajam uzkrāja:

- darbojošos institūciju 2001.gadā radītos dokumentus,
- likvidēto, reorganizēto institūciju dokumentus,
- administratīvi teritoriālās reformas gaitā nenodotos pašvaldību dokumentus,
- institūciju, kas darbojās LPSR, savlaicīgi nenodotos dokumentus,
- likvidēto privāto tiesību juridisko personu dokumentus.

Pastāvīgā valsts glabāšanā pieņemti papīra un elektroniskā vidē radīti dokumenti, kā arī kino, foto un skaņas dokumenti, kopā 377.5 tūkst. glabājamās vienības.

1.att. 2012.gadā LNA glabāšanā nodoto dokumentu skaits

Aprēķināti notāru dokumentu nodošanas apjomi, sastādīts notāru dokumentu nodošanas-pieņemšanas grafiks un saskaņots ar Zvērinātu notāru padomi. Sagatavots informācijas apkopojums par zvērinātiem notāriem, kuri izbeiguši darbību un to dokumentu atrašanās vietu un aprakstīšanas stāvokli. Veiktas fonda kvalitātes pārbaudes, lai sagatavotu zvērinātu notāru dokumentus pieņemšanai valsts glabāšanā

Likvidēto (reorganizēto) valsts un pašvaldību institūciju dokumentu pieņemšanas darba organizācija bija apgrūtināta, jo ziņas par likvidāciju bieži tika iegūtas neilgi pirms

pašas institūcijas likvidācijas. Līdzekļu un darbinieku trūkuma dēļ institūcijās kavējas reorganizācijas procesā pārņemto lietu aprakstīšana un nodošana pastāvīgā valsts glabāšanā.

Metodiskā un praktiskā palīdzība

Pārskata gadā sniegta metodiskā un praktiskā palīdzība, konsultācijas 2987 institūcijām par dokumentu saglabāšanas, aprakstīšanas jautājumiem, par lietu nomenklatūru sastādīšanu un dokumentu glabāšanas termiņu noteikšanu un dokumentu izvērtēšanu. Tāpat 58 institūcijām tika sniegta metodiskā palīdzība un konsultācijas foto un audio vizuālo dokumentu uzkrāšanas, uzskaites un saglabāšanas jautājumos.

Arhīvu inspekcijas galvenie uzdevumi 2012. gadā bija pārbaužu veikšana institūcijās par dokumentu un arhīvu pārvaldības kārtības nodrošināšanu, inspekcijas doto priekšlikumu izpildes kontrole, pārbaužu rezultātu analīze un priekšlikumu iesniegšana darba pilnveidošanai, fizisko un juridisko personu iesniegumu (sūdzību) izskatīšana par Arhīvu likuma normu pārkāpumiem institūcijās un LNA struktūrvienībās.

Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības kārtības nodrošināšanas plānotās pārbaudes prioritāri tika veiktas valsts un pašvaldību institūcijās, kuras tika reorganizētas vai likvidētas, institūcijās, kuras ilgstoši nav saskaņojušas ar LNA dokumentu glabāšanas termiņus, kā arī ilgstoši nav veikušas pastāvīgi un ilgstoši glabājamo dokumentu aprakstīšanu. Neplānotās pārbaudes tika veiktas institūcijās vai to struktūrvienībās, kuras nebija ņemtas uzraudzībā un institūcijās, kurās dokumentu un arhīvu pārvaldības pārbaudes veiktas pamatojoties uz fizisko vai juridisko personu iesniegumiem (sūdzībām) par iespējamiem Arhīvu likuma normu pārkāpumiem.

2012. gadā veiktas 349 pārbaudes, tai skaitā 334 pamata pārbaudes dokumentu un arhīvu pārvaldības kārtības nodrošināšanā, 10 tematiskās pārbaudes un 5 norādījumu izpildes kontroles pārbaudes. No pārbaudītajām institūcijām normatīvajos aktos noteiktās dokumentu un arhīva pārvaldības prasības pilnībā bija ievērotas 18 (5 %) institūcijās. Pārbaudītās institūcijas gada laikā iesniegušas 312 informatīvos ziņojumus par doto norādījumu izpildi. 2012. gadā institūcijām dotie norādījumi izpildīti par 93 %, neizpildes gadījumos institūcijas lūgušas termiņu pagarinājumus.

Institūciju dokumentu pārvaldībā biežāk konstatētie trūkumi ir:

- lietu nomenklatūras netiek izstrādātas katram dokumentu pārvaldības periodam un tajās netiek uzskaitītas visas institūcijā veidojamās lietas,
- netiek uzskaitītas iepriekšējā dokumentu pārvaldības periodā izveidotās, neizveidotās un turpināmās lietas;
- mainoties institūcijas personālam, netiek sastādīti dokumentu nodošanas – pieņemšanas akti;
- netiek veiktas regulāras lietu esības pārbaudes.

Minētās problēmas institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldībā var kļūt par cēloni dokumentu zudumiem, tāpēc pārbaužu gaitā atklāto trūkumu novēršanai institūcijām tika izvirzīti konkrēti priekšlikumi un to izpildes termiņi, regulāri tika kontrolēta izvirzīto priekšlikumu izpilde.

Arhīvu inspekcija 2012. gadā izskatīja 6 iesniegumus par iespējamiem Arhīvu likuma normu pārkāpumiem institūcijās un LNA struktūrvienībās, no tiem:

- 5 iesniegumi par iespējamiem Arhīvu likuma pārkāpumiem institūcijās (atzīti par nepamatotiem);

- 1 iesniegums par iespējamo dokumentu zādzību no LVVA (atzīts par nepamatotu).

2.4.2. Dokumentu saglabāšana

Uz 01.01.2013. LNA glabājas vairāk nekā 21 milj. glabājamo vienību jeb 178,7 tūkst.lin.m.

LNA ir 266 arhīva glabātavas, kuras izvietotas 22 arhīva vajadzībām piemērotās ēkās un divās arhīva ēkās, kas celtas arhīvu vajadzībām 20. gadsimta trīsdesmitajos un septiņdesmitajos gados.

LNA glabātavu vidējais noslogojums uz 01.01.2013. ir 94 %, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tas ir palielinājies par 3 %. Visvairāk noslogoti Rīgā izvietotie arhīvi – PDVA – 99.9 %, LVVA – 98.9 %, LVA – 96.7 %, kā arī Ventspils ZVA – 98.9 % un Alūksnes ZVA – 97.3 %.

Visās glabātavās regulāri veikts mikroklimata monitoring. Vides un dokumentu mikrobioloģiskā testēšana 2012. gadā veikta 72 glabātavās: Ventspils ZVA, Daugavpils ZVA, Jēkabpils ZVA, Rēzeknes ZVA, LVKFFDA, LVA un LVVA. Pārbaudītajās glabātavās klimatoloģiskais stāvoklis nav pasliktinājies, izņemot LVVA glabātavu Palasta ielā 4, kur noplūdušās sienas, bojātā apmetuma un grīdas dēļ, kopējais telpu mikrobioloģiskais fons un vides kvalitāte ir neapmierinoša.

Veikta nodrošinājuma un izmantošanas fonda veidošana, lai nodrošinātu dokumentu oriģinālu saglabāšanu. LVVA dokumentiem nodrošinājuma un izmantošanas fonds papildināts ar 19.7 tūkst. mikrofilmas negatīva kadriem. LVA nodrošinājuma un izmantošanas fonds, veidots digitalizējot lielformāta dokumentus un no Hūvera institūta (ASV) iegūtās mikrofilmas. Fotodokumentiem, skaņas un kinodokumentiem nodrošinājuma fonds izveidots 4.9 tūkst. glabājamām vienībām.

Dokumentu pieejamības paplašināšanai turpināta dokumentu digitalizācija, pārskata gadā digitalizēti 73 tūkstoši mikrofilmu kadri (ievietoti datu bāzē „Raduraksti”).

Dokumentu restaurācija veikta LVVA, LVA un Ventspils ZVA. Diemžēl Dokumentu preventīvās saglabāšanas departamenta (turpmāk – DPSD) resursi nav pietiekami, lai izpildītu visus LNA struktūrvienību pasūtījumus.

Dokumentu, plauktu un kārbu atputekļošana notikusi esības un fiziskā stāvokļa pārbaužu un dokumentu izsniegšanas laikā, jo arhīviem nav resursu, lai to veiktu sistemātiski.

LNA struktūrvienības turpinājušas jau pagājušajā gadā iesākto lietu esības un fiziskā stāvokļa pārbaužu veikšanu. Tās veiktas pārvietotiem un bieži izmantotiem fondiem, izņemot LVKFFDA, kur dokumentu specifikas dēļ tās nav tikušas pārtrauktas. 2012. gadā atsākta iztrūkstošo lietu meklēšana. Iztrūkstošās lietas meklējuši Liepājas un Siguldas ZVA.

2.4.3. Dokumentu pieejamība

Arhīvu likums nosaka, ka viena no LNA funkcijām ir nodrošināt glabāto dokumentu pieejamību, veicot to izvērtēšanu, aprakstīšanu un uzziņu sistēmu veidošanu.

Dokumentu aprakstīšana

Pēdējos gados piedzīvotie arhīva resursu samazinājumi un nepieciešamība arhīvistiem iesaistīties maksas pakalpojumu ieņēmumu nodrošināšanā, ir veicinājusi LNA pieņemto neaprakstīto arhīva dokumentu apjomu pieaugumu. Ņemot vērā, ka neaprakstītie

dokumenti praktiski nav pieejami nedz pētniekiem LNA lasītavās, nedz pilnvērtīgi izmantojami izziņu darbā, to skaita samazināšana ir viena no arhīva prioritātēm. Pārskata periodā arhīva struktūrvienības, kurās ir neapraštie dokumenti, ir precizējušas to apjomus un saturu. Siguldas ZVA, Jelgavas ZVA un PDVA ir izstrādājis perspektīvo plānu šo dokumentu apstrādei tuvāko trīs gadu laikā, LVA, LVKFFDA un Cēsu ZVA ir uzsācis aprakstīšanas plānu izstrādi. Tiek meklētas arī jaunas metodes, lai paātrinātu aprakstīšanas procesu, piemēram, aprakstot dokumentus fonda vai sēriju līmenī (LVKFFDA), kā fonda līmeņa aprakstus definējot no privātpersonām pieņemto dokumentu nodošanas-pieņemšanas aktus (PDVA), pielietojot vienkāršoto aprakstīšanu atsevišķām dokumentu grupām (Jelgavas ZVA, Siguldas ZVA).

Kopumā 2012. gadā LNA aprakstītas 52.8 tūkst. glabājamās vienības.

Vislielāko progresu dokumentu aprakstīšanā ir panācis LVKFFDA, aprakstot 49.8 tūkst. glabājamās vienības. Nozīmīgākie no aprakstītajiem fondiem ir Valsts Zemes dienesta fonds, LR Centrālās statistikas pārvaldes fonds (elektroniskie dokumenti), izdevniecības „Liesma” fonds, SIA „Rīgas Balss” fonds, SIA „Mikrofona ieraksti”. Arhīvā izstrādātas arī vairāklīmeņu arhīviskā apraksta shēmas 15 fondiem, kuru dokumenti tiks aprakstīti 2013. gadā.

LVA aprakstīti 13 personu un 3 trimdas organizāciju dokumenti. Turpinās darbs pie aprakstu veidošanas Latviešu leģionāru pases/ Daugavas Vanagu kolekcijai (Lielbritānija), Austrālijas Latviešu centrālajam arhīvam un Dunsdorfa Edgara (1904-2002), tautsaimnieks, vēsturnieks (Austrālija) fondam.

PDVA izvērtēti un aprakstīti vairāk izmantojamie padomju perioda dokumenti un deviņdesmito gadu sākuma komercuzņēmumu lietas. Kopumā aprakstīti 18 fondi, 2715 lietas, t.sk. Transporta milicijas pārvaldes, LPSR IeM Saimnieciskās daļas iecirkņa, kombināta „Daile”, Kirova rajona Izpildu komitejas Remonta un celtniecības iecirkņa, tekstilkombināta „Saule”, VU „Rīgas audums” un citi dokumenti.

Situācija dokumentu aprakstīšanas jomā ZVA ir neviendabīga. Jēkabpils ZVA, Liepājas ZVA, Ventspils ZVA operatīvi nodrošina arhīvā pieņemto dokumentu aprakstīšanu un tajos nav neapraštie arhīva dokumentu. Bet ir arhīvi, kuros izveidojies ievērojams, tūkstošos glabājamo vienību mērāms neapraštie dokumentu uzkrājums. Pēdējos gados vērojama tendence, ka samazinoties maksas pakalpojumu apjomam, ZVA var veltīt vairāk laika arhīva dokumentu aprakstīšanai. Aprakstīti gan padomju perioda iestāžu dokumenti, gan dokumenti, kas neapraštie saņemti no likvidētajām institūcijām.

Uzziņu sistēmu pilnveidošana

Līdztekus arhīva dokumentu aprakstu veidošanai, LNA iespēju robežās nodarbojas arī ar esošo arhīva uzziņu sistēmas elementu pilnveidošanu un pārstrādi, apraksta vienību katalogizāciju un elektronisku meklēšanas līdzekļu (reģistru, datubāzu u.c.) izveidi.

Viens no plānotajiem uzdevumiem 2012. gadā bija personāla dokumentu fondu pievienošana pamatfondiem ZVA, kuros tas vēl nebija izdarīts. Lielākā daļa ZVA to ir paveikuši, pārējie pabeigs fondu apvienošana 2013. gadā.

Glabājamo vienību aprakstu pārstrādi veica LVA – pārstrādāti 4 fondu apraksti ar 4.2 tūkst. glabājamām vienībām, lielākie no tiem 1341. fonds „Latvijas valsts lauku celtniecības projekta institūts Lauku projekts” un 2128. fonds „Andersons Edvīns /1929-1996/, akvarelists, grafiķis” un Liepājas ZVA – pārstrādāti 3 fondu apraksti ar 500 glabājamām vienībām.

Visnozīmīgāko darbu esošās arhīvu uzziņu sistēmas pilnveidošanā un modernizēšanā 2012. gadā ir paveicis LVVA, pilnveidojot 3723. fonda „Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments”, 6405. fonda „Rīgas apriņķa Valsts zemju inspekcija”, 3235. fonda „Politiskās policijas pārvalde”, 6988. fonda „Vidzemes ģenerālsuperintendents” aprakstus un 234. fonda „Iekšlietu ministrijas Administratīvais departaments” 33. aprakstu *Ārzemju pases*.

Visi arhīvi pievēršas vēsturisko izziņu, jeb, atbilstoši ISAD(G) standartam, arhīva fonda līmeņa aprakstu, izstrādei un papildināšanai.

Arhīvu pieejamība digitālā vidē

Pieaugot sabiedrības pieprasījumam pēc mūsdienīgiem arhīvu meklēšanas līdzekļiem, LNA arvien vairāk pievēršas arhīva dokumentu un to aprakstu digitalizācijai, datubāzu un elektronisku reģistru veidošanai.

Centrālajā fondu reģistrā LNA mājas lapā ir nodrošināta informācijas meklēšana par visiem LNA glabāšanā esošajiem fondiem. Tas tika aktualizēts un papildināts arī 2012. gadā. Informācija sēriju un lietu aprakstu līmenī pieejama tikai par digitalizētajiem fondiem. Internetā to var meklēt LVA datubāzē, pārējos arhīvos šī informācija pieejama iekšējos tīklos. Kvalitatīvs un kvantitatīvs arhīvu pieejamības uzlabojums sagaidāms pēc VVAIS izstrādes un ieviešanas, kas ir viena no LNA darbības prioritātēm.

Nemot vērā sabiedrības pieaugošo interesi par cilvēkvēsturi un pieprasījumu pēc ģenealogiska un biogrāfiska rakstura informācijas, vairākos arhīvos pēdējos gados tiek veidotas personu datubāzes. LVVA 2012. gadā pabeidzis 2996. fonda „Rīgas prefektūras pasu lietu kolekcija” personu reģistra izveidi (datubāzē atrodamas ziņas par vairāk kā 532 tūkstošiem personu). LVA turpinājis aktualizēt 1941. gadā deportēto Latvijas iedzīvotāju datubāzi, papildinot to ar ziņām par personu apbedījuma vietām.

LNA turpina papildināt un attīstīt arī virtuālo arhīva lasītavu – interneta vietni *Raduraksti*. LVVA sagatavoja un publicēja tajā 77. fonda „Vidzemes kamerālvalde” digitalizētos dokumentus, kā arī jauniegūtās baznīcu grāmatas. Uzsākta 2942. fonda „Rīgas pilsētas un apriņķa mājas grāmatas” dokumentu publicēšana.

2.4.4. Dokumentu popularizēšana

Dokumentu publikācijas

2012. gada martā notika grāmatas *Apvērsums. 1934. gada 15. maija notikumi pētījumos un avotos* (sastādītāji Valters Ščerbinskis, Ēriks Jēkabsons) atvēršana. Grāmata izdota žurnāla „Latvijas Arhīvi” sērijā „Vēstures Avoti”, tās izdošanu atbalstījis Valsts Kultūrkapitāla fonds (turpmāk – VKKF), AS „Latvijas Gāze” un Austrālijā dzīvojošais Jānis Vējiņš. Grāmata tapusi LVVA 12 gadu laikā.

Paliekoša vērtība Latvijas vēsturē un tās avotpētniecībā ir arhīva dokumentu publikācijām, tāpēc LVVA neatlaidīgi turpināja gleznotāja F. J. Dēringa atmiņu krājuma *Was ich nicht gern vergeßen möchte oder Erinnerungen aus meine Leben (Ko es nekad negribētu aizmirst vai atmiņas par manu dzīvi)* sagatavošanu izdošanai sērijā *Vēstures avoti*, lai vēl viens 18. gs. vēstures avots vācu valodā kļūtu pieejams plašākam lasītāju lokam arī latviešu valodā.

Sadarbībā ar Latvijas arhīvistu biedrību un iegūstot VKKF finansiālu atbalstu, izdots žurnāls „Latvijas Arhīvi”. Liels zinātniskās sabiedrības ieguvums ir iespēja lejuplādēt žurnāla publikācijas mājas lapā.

2011. gadā tika uzsākts darbs pie LVKFFDA audiovizuālo dokumentu fragmentu ievietošanas arhīva interneta vietnē (izmantojot YouTube platformu) ar mērķi jebkuram arhīva interesentam sniegt iespēju iepazīties ar fondā esošajiem audiovizuālajiem dokumentiem – pa brīvu. Audiovizuālo dokumentu fragmentus 2012. gadā noskatījušās 13 421 personas. Uz 31.12.2012. LVKFFDA mājas lapas sadaļā ir ievietoti 46 audiovizuālo dokumentu fragmenti.

LNA darbinieku zinātniskie raksti atbilstoši katrā struktūrvienībā glabāto Latvijas vēstures avotu tematikai, tika publicēti arī citos Latvijas, kā arī Igaunijas, Lietuvas un Vācijas izdevumos un zinātnisko rakstu krājumos.

Regulāri gatavotas publikācijas Latvijas vēstnesī, vietējā presē – laikrakstos Kurzemes vārds, Jēkabpils ziņas un citos.

Dokumentu izstādes

2012. gadā LNA sagatavotas 29 izstādes t.sk. 11 virtuālās.

Kā nozīmīgāko pasākumu var minēt ceļojošo izstādi *Kurzemes un Zemgales hercogistei 450: no hercoga Gotharda līdz hercogam Jēkabam*, kuru arhīvs īstenoja sadarbībā ar LU Vēstures institūta vadošajiem speciālistiem un izmantojot VKKF piešķirto finansējumu. Izstāde apceļoja Jelgavu, Bausku, Kandavu, Tukumu, Jaunjelgavu, Ventspili un Junpili. Gada nogalē atvērta izstādes virtuālā versija.

Pēc pašvaldības SIA „Ventspils reiss” lūguma kopā ar Ventspils, Kuldīgas muzejiem un Ventspils Galveno bibliotēku sagatavota izstāde par autotransporta vēsturi Ventspilī un novadā „Par vedējiem, braucējiem un citiem...”, kura bija apskatāma Ventspils autoostā (11 000 izstādes apmeklētāju).

LVA izveidotā ceļojošā izstāde „Latviešu Dziesmu svētki Eslingenā 1947. gada 25. maijā”, izstādīta ne tikai Latvijā, bet arī Freiburgā, Minsterē un Anabergā (Vācija) un Austrālijas latviešu biedrību namos.

Pateicoties tematiski un hronoloģiski plašajam uzkrāto dokumentu klāstam, LNA kā sadarbības partneris piedalījās citu institūciju izstāžu projektos, tai skaitā Valsts zemesdienesta 20 gadu jubilejai veltītās izstādes tapšanā par zemes reformu Latvijā.

Atzīmējot 25 gadus kopš grupas Helsinki 86 sarīkotajām pirmajām politiskajām demonstrācijām, eksponētas iepriekšējos gados sagatavotās dokumentu izstādes par deportāciju tēmu un veidotas jaunās izstādes, tai skaitā arī par 1941. gada 14. jūnija deportācijām. Aktīvi turpināts darbs pie virtuālās izstādes „1941. gada 14. jūnijs Latvijas apriņķos”.

2012. gadā veikts darbs pie virtuālās izstādes „Baltiešu DP nometnes Vācijā (1944-1949)” veidošanas – Igaunijas, Latvijas, Lietuvas atmiņas institūciju sadarbības projekts.

Citi pasākumi

2012. gadā, atzīmējot Starptautisko arhīvu dienu, 8. jūnijā sadarbībā ar Latvijas arhīvistu biedrību organizēta konference „Dokumentu un arhīvu pārvaldība mūsdienā informācijas telpā” un organizētas atvērto durvju dienas visās LNA struktūrvienībās.

2012. gadā LNA pirmo reizi piedalījās Muzeju naktī, Rīgā organizējot izstādi un prezentāciju „Jūras tēma vēstures griežos” un Ventspilī pasākumu „Jūr kā māt i labs un gādīgs, Le a reizēm dusmig pūš”.

Organizēti 417 izglītojošie pasākumi un mācību ekskursijas skolēniem, studentiem un citiem interesentiem. Pasākumos tika izmantotas gan speciāli atlasītas tematiskas

dokumentu kopas, gan sagatavotās dokumentu izstādes, kā arī iepriekšējos gados veiktās dokumentu tematiskās apzināšanas iestrādes.

Akadēmisko un profesionālo studiju programmu ietvaros ar LVVA, LVA, LVKFFDA, DPSD, Liepājas, Daugavpils, Jēkabpils, Rēzeknes un Ventspils ZVA sadarbojās un arhīvus apmeklēja Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas, Ģeogrāfijas un zemes zinātņu, Bibliotēkzinību, Pedagoģijas un Juridiskās fakultātes, Tartu Universitātes, Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Daugavpils Universitātes, Liepājas Universitātes, Latvijas Mākslas akadēmijas, Rēzeknes Augstskolas, Rīgas tehniskās koledžas, Rīgas juridiskās koledžas, Jēkabpils agrobiznesa koledžas, Rīgas celtniecības koledžas, Ventspils Valsts tehnikuma studenti un pasniedzēji. Arhīvu darbinieki piedalījās lekciju kursu lasīšanā, vadīja seminārus un praktiskās nodarbības, konsultēja studentus zinātnisko darbu izstrādē.

LNA speciālisti piedalījās Rēzeknes augstskolas Sociālo zinātņu maģistra studiju programmas *Arhīvniecība* un Latvijas Universitātes profesionālās maģistra studiju programmas *Dokumentu un arhīvu pārvaldība*, Liepājas Universitātes pilna laika studiju programmas „Vēstures un sociālo zinību skolotājs”, Rīgas Celtniecības koledžas restaurācijas virziena mācību kursu īstenošanā un novērtēšanas procesos, studentu prakses vietu nodrošināšanā.

Vairākums LNA struktūrvienību – arhīvu jau tradicionāli uzņēma Rīgas, Liepājas, Jēkabpils, Rēzeknes, Daugavpils, Cēsu, Valmieras, Ventspils vispārīgglītojošo skolu, arodvidusskolu un tehnikumu audzēkņu grupas arhīvu apskates ekskursijās, kā arī rīkoja tematiskas ekskursijas un nodarbības par visdažādākajām tēmām, darbinieki vadīja un atbalstīja skolēnu darbu arhīvu lasītavās un zinātniski pētniecisko darbu.

Turpināts darbs pēc Brāļu kapu komiteja pasūtījuma pie Otrā pasaules karā kritušo padomju karavīru apbedījuma vietu precizēšanas.

Dažādas LNA struktūrvienības ekskursijās apmeklēja citu valstu interesentu grupas – Norvēģijas arhīvistu biedrības, ASV skolēnu un senioru Latvijas iepazīšanas grupas, Ukrainas, Harkovas Nacionālās universitātes Centrālās zinātniskās bibliotēkas un Radioelektronikas universitātes Zinātniskās bibliotēkas vadības pārstāves, Melngalvju brālības Brēmenes pārstāvju grupa.

2.5. Projekti

2012. gadā LNA turpināja dalību Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansētajā projektā VVAIS izstrāde un ieviešana 2.kārta”. Projekta mērķis ir VVAIS attīstība un pilnveidošana, lai tā efektīvi veicinātu NDM digitalizāciju un pieejamības nodrošināšanu, valsts un pašvaldību institūciju elektronisko dokumentu un datu centralizētu uzkrāšanu un saglabāšanu, veicinot e-pārvaldes funkcionēšanu un e-pakalpojumu pieejamību sabiedrībai. Projekta ietvaros vairāk kā 50 arhīva speciālisti piedalījās projekta prasību definēšanā, izmaiņu pieprasījumu izvērtēšanā, sistēmas programmatūras prasību specifikācijas un lietotāja rokasgrāmatas izstrādē un sistēmas testēšanā. VVAIS 2. kārtas izstrādi plānots pabeigt 2013. gadā.

2012. gadā LNA uzsāka dalību Eiropas Komisijas finansētajā projektā *APEX (Archives Portal Europe network of eXcellence)*. Projekts ir projekta APENet (*Eiropas arhīvu portāls*) turpinājums. APENet projekta ietvaros 14 Eiropas valstu arhīvi izveidoja Eiropas Arhīvu Portālu (www.archivesportaleurope.eu) – pirmo Eiropas arhīvu un arhīva dokumentu interneta portālu.

APEX ietvaros iecerēts paplašināt un padziļināt portāla saturu, uzlabot tā funkcionalitāti un informācijas piegādi. Tagad projektā piedalās 28 valstu arhīvi, tas sākas 2012. gada martā un ilgs 3 gadus.

LNA plāno atjaunināt un papildināt portālā rodamos LNA dokumentu aprakstus, publicēt to digitālos attēlus, kā arī piegādāt digitalizēto informāciju Eiropas kultūras mantojuma portālam Europeana .

2012. gada aprīlī LNA uzsāka dalību projektā „Pārrobežu E-arhīvs” (*Cross Border E-archive*). Projekta mērķis – saglabāt Igaunijas, Latvijas un Krievijas Federācijas arhīvos uzkrāto pierobežu reģiona vēsturisko un kultūras mantojumu, kā arī nodrošināt visu triju valstu iedzīvotāju piekļuvi šim mantojumam. Projekts tiek īstenots Eiropas Savienība Igaunijas-Latvijas-Krievijas pārrobežu sadarbības Eiropas kaimiņattiecību un partnerības programmas ietvaros. Projekta uzdevums ir izveidot datu un arhīvu materiālu digitālo vidi Latvijas, Igaunijas un Krievijas Federācijas pierobežas arhīvos, kā arī nodrošināt brīvu pieeju arhīvu mantojumam reģiona iedzīvotāju vidū.

Atskaites periodā ir noteiktas digitalizējamo dokumentu grupas un to hronoloģiskie ietvari, definēti dokumentu atlases kritēriji un uzsākta dokumentu atlase.

Darbība projektā turpināsies 2013. gadā.

2012. gadā LNA iesaistījās arī Starptautiskās Arhīvu padomes vadlīniju par studējošo dokumentu izvērtēšanu izstrādē. Vadlīniju izstrādi noteica tas, ka visā pasaulē nav vienotas pieejas studējošo dokumentu glabāšanā, ir atšķirīgi uzskati par to arhīvisko vērtību. Piemēram, vienā valstī studentu personas lietas glabā pastāvīgi, citā tikai ilgstoši, līdz beidzas praktiskās izmantošanas vajadzība. Tanī pašā laikā augstskolās ir dokumenti par studentiem, kuri vēlāk kļuvuši par ievērojamiem politiķiem, zinātniekiem, kultūras, mākslas un sabiedriskiem darbiniekiem. Arī lietas par šķietami „parastu” sabiedrības locekli satur informāciju, kuru var izmantot zinātniskiem vai dzimtas vēstures pētījumiem. Vadlīniju izstrādē piedalījās pārstāvji arī no Ilinoisas, Tafta universitātēm (ASV), Vīnes Universitātes, Zviedrijas lauksaimniecības universitātes un A. Mickeviča Universitātes Poznaņā. Projektu daļēji finansēja Starptautiskā Arhīvu padome.

2.6. Starptautiskā sadarbība

LNA ir globālās profesionālās organizācijas *Starptautiskā arhīvu padome (ICA)* dalībnieks. LNA ir pārstāvēts arī Eiropas komisijas *Eiropas arhīvu ekspertu grupā*, Eiropas Komisijas organizētajā dalībvalstu pārstāvju darba grupā par „e-Arhivēšanu” un neformālajā *Eiropas Savienības nacionālo arhīvistu padomē*.

LNA speciālisti darbojas arī Baltijas arhīvu organizācijās – *Baltijas kultūras mantojuma tīkls (BaltHerNet)*, kas veic sadarbības koordinēšanu baltiešu diasporas arhīvu apzināšanā pārvaldībā un *Baltijas audiovizuālo arhīvu padomē (BAAC)*, kas apvieno Baltijas, Skandināvijas, Kanādas u.c. valstu audiovizuālo arhīvu institūcijas un speciālistus.

2012. gadā sadarbībā ar Igaunijas Nacionālo arhīvu turpināts darbs pie arhīva dokumentu bojājumu kataloga.

LNA piedalījās arī Eiropas vadošo konservācijas speciālistu darba grupas darbā, LNA darbinieki ar referātiem un ziņojumiem ir uzstājušies 12 starptautiskās konferencēs ārpus Latvijas, piedalījušies starptautiskās izstādēs, piem., par Krievijas un Vācijas sadarbības 1000 gadi un īstenojoši citus projektus, kas atainoti šī pārskata tematiskajās sadaļās.

2.7. Mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori

Mērķu sasniegšanu kavējošie faktori:

- nepietiekams valsts budžeta līdzekļu apjoms LNA funkciju veikšanai un personāla atalgojumam,
- Arhīvu likumam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu izstrādes aizkavēšanās,
- konstatētā nepamatotā dokumentu neesamība darbā ar dokumentu pieņemšanu no maksātnespējas procesu pabeigušu privāto tiesību subjektiem,
- LNA glabātavu vidējais noslogojums 2012. gadā sasniedza 94,4 %, bet atsevišķiem arhīviem: LVVA – 99 %, Personālā dokumentu valsts arhīvam – 99.6 % un LVA – 96.7 %,
- neaprstīto dokumentu apjomu pieaugums,
- novecojis materiāli tehniskais nodrošinājums,
- nepietiekams darbinieku skaits neļauj veikt dokumentu saglabāšanas darbus pilnā apmērā.

Mērķu sasniegšanu veicinošie faktori:

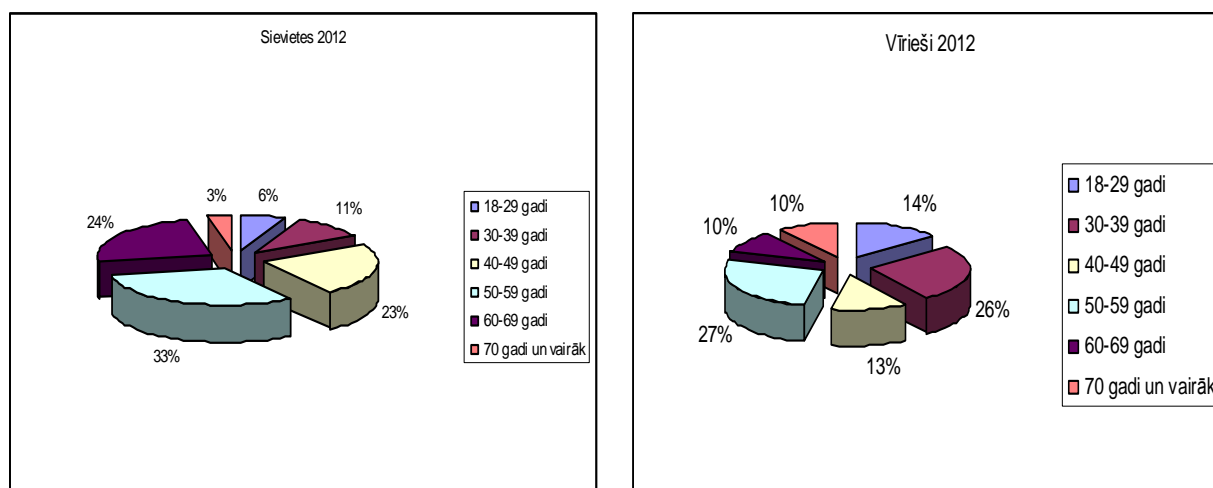
- sakārtota dokumentu un arhīvu pārvaldības normatīvā bāze,
- optimizētas bijušo valsts arhīvu sistēmas iestāžu funkcijas un uzdevumi, lai paaugstinātu darba efektivitāti,
- uzlabota klientu apkalpošana, īstenojot vienas pieturas aģentūras principu realizāciju pieprasījumu pieņemšanā un izziņu sagatavošanā,
- nodrošināta iespēja attālinātiem ģenealoģijas pētniekiem izmantot projekta „Raduraksti” rezultātā izveidoto digitālizēto dokumentu datu bāzi,
- „Raduraksti” un virtualās izstādes veicina interesi par NDM,
- darbinieku pašreizējais darbs.

3. Personāls

LNA 2012. gadā vidēji bija 419 amata vietas, faktiskais vidējais personāla skaits bija 420 no kuriem 124 (29 %) ierēdņi un 296 darbinieki (71 %).

LNA 2012. gadā personāla maiņa ir izlīdzinājusies par ko liecina pieņemto un atbrīvoto darbinieku skaits – pieņemti 24 darbinieki, bet atbrīvoti 23 darbinieki (2011. gadā pieņemti – 37, atbrīvoti – 42, 2010. gadā pieņemti – 25, atbrīvoti – 61). Dati liecina, ka pārskata gadā personāla mainības koeficients ir 0.11 (11%) salīdzinājumā ar 2011. gadu – 0.18 (18 %) un 2010. gadu – 0.2 (20 %).

Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums LNA struktūrvienībās 2012. gadā būtiski nav mainījies un to raksturo šādi rādītāji: pārskata gadā 82 % (363) bija sievietes un 18 % (79) – vīrieši, 2011. gadā 81 % (369) bija sievietes un – 19 % (89) vīrieši, 2010. gadā 81 % (361) sievietes un 19 % (83) – vīrieši (sk. attēlu). Visvairāk strādājošo ir vecuma grupā no 50 līdz 59 gadiem.

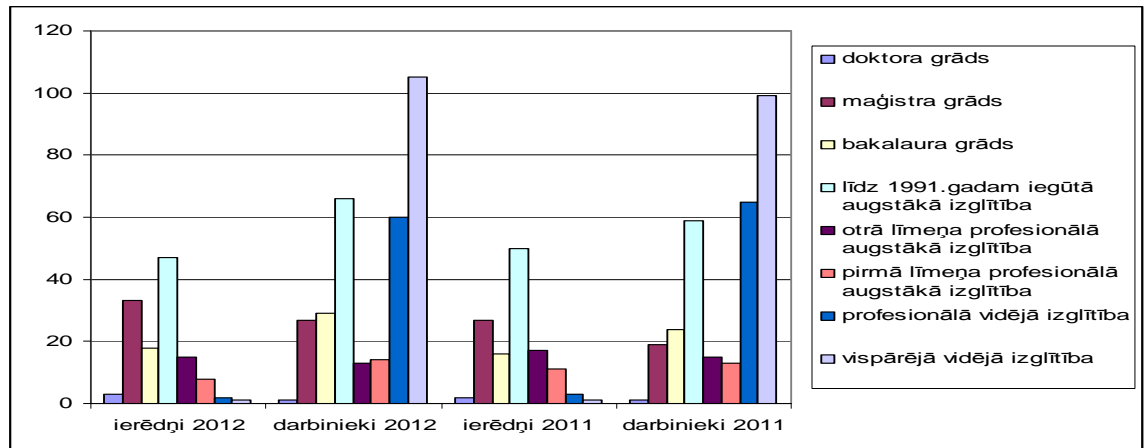
3.att. Personāla demogrāfiskais sadalījums pa vecuma grupām

Galvenais sasniegums administratīvās kapacitātes nodrošināšanā LNA ir augsti izglītots un profesionāls personāls.

Ņemot vērā, ka iegūtā izglītība ir viens no profesionalitātes kritērijiem, un apkopojot datus par personāla izglītošanos, var atzīmēt, ka 2012. gadā notikusi personāla iesaistīšanās pašattīstības izaugsmē, izrādot iniciatīvu un aktīvi studējot, lai iegūtu augstāko izglītību.

Pārskata gadā doktora grādu vēsturē ieguva – 1 ierēdnis un 1 darbinieks, maģistra grādu vēsturē – 2 darbinieki un ķīmijā – 1 darbinieks, bakalaura grādu vēsturē ieguva – 1 darbinieks un finanšu vadībā – 1 darbinieks, profesionālo augtāko izglītību ekonomikā ieguva – 1 darbinieks un 1 darbinieks ieguva pirmā līmeņa augstāko izglītību ar kultūras menedžera kvalifikāciju, 2 darbinieki ieguva Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Restaurācijas kvalifikācijas novērtēšanas ekspertu padomes piešķirto rokrakstu, dokumentu, grāmatu vai citu papīra izstrādājumu restauratora – speciālista pakāpi.

Maģistrantu skaits salīdzinājumā ar 2011. gadu palielinājies, pamatojoties uz Ministru kabineta 2012. gada 28. februāra noteikumiem Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība”.

5.att. Personāla izglītība

Personāla politika LNA paredz paaugstināt darbinieku profesionālo kvalifikāciju. LNA darbinieku tālākizglītības sistēma ietver mācības darba vietā iemaņu – (know – how) apmaiņa, kas ir vērsta uz izglītošanu ar mērķi pilnveidot profesionālās zināšanas reālajā darba vidē, kā arī iesaistīšanos dažādos projektos un citu valstu pieredzes apgūšanā.

Lai nodrošinātu sekmīgu Arhīvu likumā doto funkciju izpildi LNA darbiniekiem tika organizēti šādi semināri: *Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības uzraudzības darba jautājumi, LNA prioritāte virzībā uz attīstību – par Ministru kabineta noteikumiem, kas izdoti uz Arhīvu likuma pamata, Nacionālā dokumentārā mantojuma saglabāšanas nodrošināšana, Kārtība, kādā publiskos dokumentus pārvērš elektroniskā formā, Tipveida dokumentu glabāšanas termiņu saraksti.*

Projekta VVAIS ietvaros darbinieki turpināja apgūt kursu VVAIS lietotāju apmācība. Aktualitātes personāla vadībā tika gūtas apmeklējot Latvijas Personāla vadīšanas asociācijas rīkotos seminārus un kursus, kā arī citus dažāda veida apmācības kursus, lai praksē lietotu padziļinātas teorētiskās zināšanas amatu pienākumu izpildē.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai

LNA ir veicis virkni pasākumu, lai informētu sabiedrību par arhīva darbu un arhīva dokumentiem. Regulāri tika papildināta LNA mājas lapa www.arhivi.gov.lv, kur var atrast jaunāko informāciju par notikumiem arhīvā.

Dokumentu popularizēšanas pasākumi ir iedarbīgākais līdzeklis LNA komunikācijā ar sabiedrību. To organizēšanu 2012.gadā negatīvi ietekmēja iepriekšējā periodā notikušais finansiālo resursu un amata vietu skaita samazinājums. Tomēr LNA turpināja darbu, uzsvāru liekot uz iedibinātās sadarbības attīstīšanu ar visu līmeņu izglītības, kultūras un zinātnes institūcijām.

LNA struktūrvienību sagatavotās publikācijas, ziņojumi zinātniskās konferencēs, eksponētās dokumentu izstādes, ekskursijas, mācību semināri, tikšanās un filmu skates bija vērstas uz sabiedrības, it īpaši jauniešu, izglītošanu un informēšanu par NDM uzkrātajām vērtībām. Pasākumu tematika un izmantotie dokumenti galvenokārt bija saistīti ar svarīgām norisēm 20. gs. Latvijas vēsturē – Latvijas iedzīvotāju deportācijām, Atmodas laiku un Latvijas neatkarības atgūšanu, kā arī ar novadpētniecību (pilsētu, pagastu, institūciju vēsturi) un ievērojamu sabiedrisko un kultūras darbinieku jubilejām.

Informācija par LNA sniegtajiem pakalpojumiem, uzkrātajiem dokumentiem, organizētajiem pasākumiem un aktivitātēm interesentiem bija pieejama:

- LNA mājaslapā un tur pieejamajās datubāzēs;
- Valsts tiešās pārvaldes iestāžu datubāzē, Kultūras ministrijas Latvijas digitālās kultūrkartes datubāzē, portāla *Latvija.lv* pakalpojumu katalogā; interneta vietnēs www.1188.lv un www.1189.lv ;
- LNA struktūrvienībās izvietotajā vizuālajā informācijā, uzziņu rokasgrāmatās, informatīvajos bukletos.

Īstenojot e-pārvaldes un e-pakalpojumu ieceres, mājaslapā pieprasītājiem bija pieejama LNA pieprasījumu veidlapu lejupielāde, komunikācijā ar pieprasītājiem tika izmantots e-pasts, nodrošināta LNA elektroniskā veidā no portāla www.latvija.lv saņemto iesniegumu izskatīšana un atbilžu sniegšana. Nostiprinājās LNA struktūrvienību elektroniskā saziņa pieprasījumu un apvienojamo (konsolidējamo) arhīva izziņu un rēķinu aprītē.

4.2. Piedalīšanas zinātniskajās konferencēs

LNA darbinieki piedalījās un uzstājās ar ziņojumiem 20 starptautiskajās un vietēja mēroga zinātniskajās konferencēs un semināros Latvijā un ārpus Latvijas.

LNA darbinieki piedalījās: starptautiskajā seminārā „*Arhīvi E-pārvaldes rītausmā*” Sofijā (Bulgārija), uzstājās ar referātu „*Normatīvie akti par e-pārvaldību Latvijā. Elektroniskie dokumenti un to ietekme e-pārvaldes attīstībā Latvijā*”, Eiropas konservācijas speciālistu 4. gadskārtējā tikšanās Dānijas Nacionālajā arhīvā Kopenhāgenā ar ziņojumu „*Mikrobioloģiskā fona kontrole Latvijas Nacionālajā arhīvā*”, VVAIS 2. kārtas ietvaros veidojamā „*Elektronisko datu un dokumentu saglabāšanas un pieejamības procesu attīstīšana*” moduļa izstrādē un uzstājās ar ziņojumu „*Elektronisko datu un dokumentu saglabāšanas un pieejamības procesu attīstīšanā – informācijas*

saņemšanas un uzglabāšanas risinājumi” Oksfordā (Anglija), starptautiskajā konferencē „*Latviešu Dziesmu svētki bēgļu nometnēs Vācijā*” Tartu (Igaunija), starptautiskajā seminārā „*Kultūras mantojums: saglabāšana, restaurācija, konservācija*” ar referātu „*Kultūras un vēstures pieminekļu restaurācijas un saglabāšanas problēmas*” Sankt-Pēterburgā (Krievija), starptautiskajā arhīvu kongresā ar referātu Brisbenā (Austrālija), starptautiskajā seminārā „*Manuskriptu saglabāšana un konservācija*” ar ziņojumiem Kopenhāgenā (Dānija), starptautiskajā konferencē par postpadomju valstu bijušo valsts drošības dienestu arhīvu veidošanos, dokumentu pārņemšanu, saglabāšanu un izmantošanu ar referātu par Latvijas pieredzi Varšavā (Polija), starptautiskajā seminārā „*Atmiņas veidoli. Rokrakstu un iespiestā mantojuma jaunākās saglabāšanas un atjaunošanas tehnoloģijas*” ar referātu „*Dokumentu restaurācijas metodes Latvijas Nacionālajā arhīvā*” Erevānā (Armēnija), starptautiskajā konferencē „*Arhīvi un universitātes Nacionālās kultūras un vēsturiskā mantojuma digitalizācijā*” ar prezentāciju „*Kinodokumentu skaņas elementu – magnētisko fonogrammu digitalizācija*” Sofijā (Bulgārija), starptautiskajā Trimdas latviešu arhīvu un materiālās kultūras konferencē ar referātu *par trimdas latviešu vēstures un materiālās kultūras mantojuma apzināšanu, dokumentēšanu un saglabāšanu* Mineapolē (ASV), Latvijas Goda konsulāta Ņujorkā organizētajā Internacionālajā dienā ar prezentāciju par LVVA sniegtajiem pakalpojumiem un tajā glabātajiem dokumentiem un interneta vietnes „Raduraksti ” iespējām Ņujorkā (ASV), 15. starptautiskajā zinātniskajā konferencē „*Sabiedrība un kultūra: Mainīgais un nemainīgais cikliskumā*” ar referātu „*Apsūdzības lietas par dienesta personu aizskaršanu: Rīgas apgabaltiesas piemērs (1941. – 1944.)*” Liepājā, starptautiskajā zinātniskajā konference „*Napoleona karu laikmets Baltijā: idejas, karš un sabiedrība*” Rīgā.

4.3. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Jau tradicionāli LNA veidojās cieša sadarbība ar Latvijas Arhīvistu biedrību, kas ir vienīgā profesionālā nevalstiskā arhīvistu organizācija Latvijā.

LNA iesaistīja biedrības pārstāvjus Arhīvu likumam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu projektu izstrādē, organizēja tikšanās ar valsts un pašvaldību institūciju pārstāvjiem par dokumentu un arhīvu pārvaldības problēmām.

Sadarbībā ar biedrību realizēti arī vairāki VKKF atbalstīti projekti – izdots žurnāls „Latvijas Arhīvi”, nodrošināta Kurzemes hercogistes izveidošanas 450. gadskārtai veltītās arhīva dokumentu izstādes „No hercoga Gotharda līdz hercogam Jēkabam” izstādīšana Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā, Bauskas novadpētniecības un mākslas muzejā, Kandavas novada muzejā, Tukuma pilsētas vēstures muzejā *Pils tornis*, Jaunjelgavas novada kultūras namā, Ventspils muzejā, Jaunpils muzejā un tās digitālās versijas sagatavošana, turpinās datu bāzes „Latvijas teritorijas 13.–17. gs. vaska zīmogi Latvijas Valsts vēstures arhīvā” izveide, uzsākta „Arhīvu dokumentu bojājumu kataloga” sagatavošana publicēšanai.

Nevalstiskajām organizācijām LNA sniedza arī metodisko un praktisko palīdzību dokumentu un arhīvu pārvaldības jautājumos.

LVA jau tradicionāli sadarbojas arī ar trimdas organizācijām, lai nodrošinātu to dokumentu nonākšanu LNA un pēc iespējas pilnīgāku un daudzveidīgāku vēstures liecību saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

5. LNA darbības prioritāte 2013.gadam:

- īstenot Arhīvu likumam pakārtoto Ministru kabineta noteikumu ieviešanas plānu;
- nodrošināt pašu ieņēmumu izpildi, sniedzot maksas pakalpojumus;
- nodrošināt klientu pieprasījumu izpildi sociālos un tiesiskos jautājumos mēneša laikā;
- piedalīties VVAIS 2. kārtas ieviešanā, pilnveidot arhīva darba procedūras atbilstoši sistēmas prasībām;
- nodrošināt dokumentu pieejamību lasītavās, konsultāciju sniegšanu dokumentu pieejamības un izmantošanas jautājumos;
- nodrošināt dokumentu saglabāšanu, dokumentu digitalizāciju, nodrošinājuma un izmantošanas fonda veidošanu, t.sk. īstenojot noslēgtos sadarbības līgumus.

LNA direktore

M. Sprūdža

V. Guzanova
7744
04.06.2013.